

Avrupalı Devletlerin Birinci Dünya Savaşı Döneminde Kudüs Mutasarrıflığındaki Mülkleri (Avrupa Mülkiyeti)

Properties of The European States in The Jerusalem Governorate During the First World War (European Property)

Tamara MASHAL

Atatürk Üniversitesi Türiyat
Araştırmaları Enstitüsü, Erzurum,
Türkiye

Atatürk University, Graduate School
of Turkish Research, Erzurum,
Turkey

öz

Kudüs kuzeyden ve batıdan vadilerle çevrili dört dağ üzerine kurulmuş kutsal şehirdir. Kudüs şehri, dini kutsallığından Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslamiyet'e kadar çağlar boyunca önemini kazanmıştır. Hıristiyanlar, şehri ziyaret etmek ve İsa'nın doğduğu ve yaşadığı yerlere hac ziyaretleri yaparak Hıristiyan bayramları öncesi ve sırasında gerçekleşen dini ritüellere katılmakla ilgilendiler. On dokuzuncu yüzyılda deniz şeflerinin gelişmesiyle birlikte, Kutsal Kabir Kilisesi başta olmak üzere kutsal yerleri ziyaret etmek, dini ayin ve dualar yapmak ve dini bir görevi yerine getirmek için Kudüs'e gelen Hıristiyan hacıların sayısı arttı. Günahlarına kefaret etmek, günahlarını bağışlamak, hastalıklardan kurtulmalarına yardımcı olmak, akıl bulmak ve çocuk sahibi olmak. Kudüs, dünyanın dört bir yanından İsa'nın ayaklar altında çiğnediği ülkeleri ziyarete gelen hacılarıyla doluydu. Ziyaretlerinde Kudüs'ün yanı sıra Kudüs ve genel olarak Filistin'i çevreleyen kiliseler, manastırlar ve köyler de vardı. Dini duygularla yönlendirilirler ve farklı ülkeleri ve milliyetleri ne olursa olsun bu şehre gelmek için manevi ihtiyaçları tarafından yönlendirilirler. Bu açıdan bakıldığında, misyoner, hayırsever ve kültürel kuruluşların destek ve sponsorluğu yoluyla Avrupa rekabetine kapıların ardına kadar açıldığı on dokuzuncu yüzyılda, dini ve kültürel nüfuz ve Hıristiyan azınlıkların korunması, Avrupa'nın Filistin'e nüfuz etmesinin temeli oldu. Kutsal Topraklarda faaliyetleri ve tanıtımları. Avrupalılar, 1860-1917 yılları arasında Kudüs'ü kontrol ederek Kutsal Topraklar üzerindeki nüfuzlarını genişletmeye çabalamışlar ve başta dini motifler olmak üzere çeşitli saiklerle toprak mülkiyeti rekabetini yoğunlaştırmışlardır. Gayrimenkul ve arazi sahibi olmak için yaşanan keskin rekabeti gösteren belgeler bağlamında Kudüs Şeriyet Mahkemesi kayıtlarında ve Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Başkanlık Osmanlı Arşivi onlarca satış sözleşmesi mevcuttur. Osmanlı İmparatorluğu'nun bazı Avrupa ülkelerine gayrimenkul, arazi şeklinde sunduğu hediyeler de suiistimal edilmiştir. Avrupa ülkeleri kendi elemanları ve diplomatik hamleler aracılığıyla Kudüs Livası'nda büyük miktarda gayrimenkul sahibi olmuştur. Bundan sonra Kudüs ve Yafa arasında döneme göre hızı değişen biçimde yavaş veya ivedi olarak yerleşimler inşa edilmiştir. Kutsal topraklardaki Avrupalı etkisine ve bunun Kudüs Mutasarrıflığına yansımalarına ışık tutmak için İngiltere, Fransa, Rusya ve İtalya'nın 1914 yılına kadar Kudüs'te sahip oldukları mülkleri incelemek gereklidir. Avrupalıların özeldede Kudüs'te ve genel olarak Filistin'de nüfuzlarının genişletilmesine dair çeşitli veriler içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupalı Devletler, Birinci Dünya Savaşı, Kudüs, Mülkler, Rusya

ABSTRACT

Jerusalem is the holy city built on four mountains surrounded by valleys from its north and west. The city of Jerusalem has gained its importance throughout the ages from its religious sanctity to Judaism, Christianity and Islam. The Christians were interested in visiting the city and making pilgrimages to the places where Jesus was born and lived to participate in the religious rituals that take place before and during the Christian holidays. With the development of marine conductors in the nineteenth century, the number of Christian pilgrims to Jerusalem increased to visit the holy sites, especially the Church of the Holy Sepulcher, and to engage in religious rites and prayers, and the desire to perform a religious duty to atone for their sins, forgive their sins, help them heal from diseases, find spouse and have children. Jerusalem was crowded with pilgrims from all over the world who came to visit the countries that Christ trampled on. In addition to Jerusalem, their visit included churches, monasteries and villages surrounding Jerusalem and Palestine in general. They are driven by religious feeling and driven by their spiritual need to come to this city regardless of their different countries and nationalities. From this point of view, religious and cultural penetration and the protection of Christian minorities became the basis of European penetration into Palestine in the nineteenth century, when the door was opened wide to European competition, through the support and sponsorship of missionary, charitable and cultural activities and their promotion in the Holy Land. Europeans tried to expand their influence on the Holy Land by controlling the city of Jerusalem between 1860-1917 and intensified the competition for land ownership with various motives, especially religious motives. There are dozens of sales contracts in the records of the Jerusalem Court of Appeals and the Presidency of the Republic of Turkey Presidency Ottoman Archives in the context of documents showing the fierce competition for real estate and land ownership. The gifts that the Ottoman Empire offered to some European countries in the form of real estate and land were also abused. European countries have acquired a large amount of real estate in Jerusalem Liva through their own personnel and diplomatic moves. After that, slowly or urgently, settlements were built between Jerusalem and Jaffa, varying in pace according to the period. It is necessary to examine the properties that England, France, Russia and Italy owned in Jerusalem until 1914 in order to shed light on the European influence in the holy lands and its reflections on the Jerusalem Governorship. It contains various data on the expansion of European influence in Jerusalem in particular and Palestine in general.

Keywords: European States, First World War, Jerusalem, Properties, Russia

Geliş Tarihi/Received: 14.08.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 14.06.2022

Yayın Tarihi/Publication Date:
28.09.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Tamara MASHAL
E-posta: tamarameshal90@gmail.com

Atf: Mashal, T. (2022) Avrupalı Devletlerin Birinci Dünya Savaşı Döneminde Kudüs Mutasarrıflığındaki Mülkleri (Avrupa Mülkiyeti). *Turcology Research*, 75, 526-536.

Cite this article: Mashal, T. (2022). Properties of The European States in The Jerusalem Governorate During the First World War (European Property) *Turcology Research*, 75, 526-536.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

18. yüzyılın sonunda ve 19. yüzyılın başında Avrupalıların Ortadoğu ve Osmanlı devletine dönük politikaları Osmanlı-Avrupa ilişkilerinde köklü değişikliklere sebep olmuştur. Mehmet Ali Paşa'nın 1840 yılında Biladü's-Şam'dan çıkması ile birlikte Osmanlı yönetimi, Avrupalı devletlere karşı açılım ve açık kapı siyaseti izlemiştir. Osmanlı Devleti'nin bu siyasetinde Mehmet Ali Paşa idaresinin bölgeden ayrılmasına Avrupalıların katkılarına karşılık verme, vefalı davranma prensibi etkili olmuştur. Bu doğrultuda İstanbul hükümetince Kudüs ve civarında Avrupalı devletlerin temsilcilik ve konsolosluklar açmasına izin verilmiştir (Alşınak., 2005: 26-27; KŞMS, SN 360: 52, SN 361: 2).

İngiltere Kudüs'teki konsolosluğunu 1838 yılında açmış, temsilcilik oluşturma konusunda Avrupalı devletlere öncülük etmiştir. İngiltere'yi takiben diğer Avrupalı güçler de konsolosluklar kurmuş, 1840'lı yıllar boyunca bölgeye önemli devlet adamlarını yollamaya çalışmıştır. Dini ve kültürel nüfuzun genişlemesi ve Hristiyan azınlıkların korunması sloganı, Avrupalıların Filistin ve Kudüs'e yönelik siyasetlerinde temel başlık olmuştur. Bu çerçevede Avrupa devletleri arasında 19. Yüzyıl boyunca büyük bir rekabet doğmuş ve kutsal toprakların kaderi de misyoner faaliyetler etrafında şekillenmiştir (El-Va'ri, 2007: 37; Schölch, 1993:60). Farklı mezheplerden Hristiyanların Kudüs topraklarına gitmesi sonucu Avrupa ülkelerini, özellikle Paskalya ve benzeri kutsal dini bayramlarda, hacıların ihtiyaçlarını karşılamak ve istirahat etmelerini sağlamak üzere kiliseler ve hanlar kurmak için rekabete yöneltmiştir. Antik çağlardan beri var olan ve yüzyıllardır faaliyet gösteren kiliseler, manastırlar, rahibe ve papazların kaldığı alanlar ve bazen de hanların Hristiyan hacıların dinlenmesi amacıyla kullanılmıştır.

19. yüzyılda Batılılar tarafından Hristiyan hacılara hizmet etmeyi amaçlayan onlarca han ve merkez inşa edilmiştir. Bu yapılar Filistin'de nüfuzunu genişletmek isteyen Avrupa ülkelerinin gizli emellerini saklayan bir araç olmuştur. Fransa, Avusturya ve Almanya gibi devletler Filistin'de vakıflar ve müesseseler kurmuş, bölgedeki başlıca kutsal yerlerin yakınında kutsal topraklara gelen vatandaşları ağırlamak ve hacıların ziyaretlerini kolaylaştırmak için konut inşasına önem vermiştir (Doron & Hattab, 2003: 140). Böylelikle devletlerarasında arazi satın alma bağlamında büyük bir rekabet ortamı doğmuştur. 19. yüzyılın ortalarından sonra, Kudüs Mutasarrıflığı ve çevresi, kutsal toprakların barışçıl şekilde işgalini arzulayan Avrupa ülkeleri arasında bir çatışma alanına dönüşmüştür.

Osmanlı Mülkiyet Kanunu ile Avrupa arenasında yaşanan küresel siyasi gelişmeler, Kudüs Livası veya Kudüs Mutasarrıflığı olarak isimlendirilen bölgenin topraklarını hedef alan Batılıların nüfuz kazanma hamleleri açısından belirleyici niteliktedir. Yabancı devlet adamları ve onların sivil vatandaşları, Kudüs'te çeşitli vesilelerle ve yöntemlerle taşınmaz mülk sahibi olmuşlardır. Osmanlı İmparatorluğu'nun Kırım Savaşı'nda geleneksel düşmanı Rusya'yı müttefikleriyle birlikte mağlup etmesi neticesinde uluslararası ilişkilerde oluşan sakin hava, yabancıların toprak edinmesi için elverişli bir zemin anlamına gelmiş, Avrupalılar arazi satın almaya yönelmişlerdir. Güçlü bir şekilde ortaya konan mülkiyet talebi karşısında devlet olarak bu politikalar belirlenmiştir. Yabancıların mülk edinmeye yönelik yoğun rağbeti karşısında Osmanlı Devleti yabancılar arazi satışı hususundaki izin işlemlerini zorlaştırmıştır. Bu bağlamda Arazi Nizamnamesi'nin 110 ve 111. maddeleri güçlendirmiştir. Arazi Nizamnamesi 1858 yılında Osmanlı topraklarının idari olarak yeniden yapılandırılması, askeri güç oluşturulması ve sivil memurların gelir kaynaklarının belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Ayrıca bu kanun yoluyla Osmanlı topraklarında hakim olan anarşi ve düzensizlik giderilmek istenmiştir.

Osmanlıların arazi denetimine dönük adımları, padişahın irade ve fermanları, Babialı Hükümeti'nin emirleri, Beyrut ve Şam valileri ile Kudüs idarecilerinin uygulamaları aracılığıyla şekillendirilmiştir (KŞMS, SN 343: 13-14). Bu çerçevede önceden izin alınmadıkça yabancıların gayrimenkul sahibi olmalarına izin verilmemeye başlanmıştır. Toprak almak isteyen yabancılar, ya doğrudan İstanbul'daki kurumlara ve Sadaret'e dilekçe sunmuş veya Kudüs'teki Mutasarrıflığa taleplerini bildirmişler, yerel makamlar da *istid'a* denen dilekçeleri İstanbul'a iletmişlerdir. Toprak edinmenin ikinci yolu ise yabancı devletlerin tabiiyetini bırakmak ve Osmanlı vatandaşı olmaktır. Eğer söz konusu iki kanuni yol uygulanmazsa arazi alım ve satımı sahte ve hile temelli mülkiyet sayılmıştır (KŞMS, SN 343: 13-14, SN 346: 284-285, SN 357: 22, SN 361: 257).

1866 yılında, yani yabancı mülkiyet yasasının çıkarılmasında yaklaşık bir yıl önce, Kudüs yöneticisine, yabancıların mülk edinmelerini engelleyen karar ve emirlere uyulması yönünde sert bir tamim yollamıştır. Resmi yazıda yabancıların Osmanlı memalik-i mahrusesinde araziler ve diğer mülkler edinilmesinin önüne geçilmesi emredilmiştir. Yapılan araştırmalar neticesinde yabancı devletlerin memurlarının Suriye Vilayetinde kendileri ve aile yakınları üzerine çeşitli mülkleri kaydettirdiği belirtilmiştir. Suriye valisi, ilgili yazıda bu durumun sultanın iradelerine aykırı olduğunu ifade etmiş, ayrıca herkesçe bilinen maddi ve manevi mahzurlar barındırdığını söylemiştir. Yabancı memurların, eşlerinin, yabancı ülkelerin tabiiyetini alanların mülk edinmesine izin verilmemesine çalışılacağını bildirmiştir. Böylesi taleplerin vilayet meclisi veya şeri mahkemelerce sözleşmeler çerçevesinde cevaplandırılacağını vurgulamıştır. İlgili yazıya göre yerli vatandaşlardan bazıları mal ve toprak alıp onları mahkemeler tarafından kendilerine sunulan senetlerle kesin bir şekilde mülkiyetlerine geçirdikten sonra yabancı devlet yetkililerine bırakmışlardır. Eğer böyle bir mal nakli gerçekleşirse yabancılar mülkiyet nakleden kişilerin mallarının karşılığının verilmesi, ancak mülkiyet hakkının iptal edilmesi zorunludur (YŞMS, SN 24: 54). Anılan tamimde atıfta bulunulan görevliler, konsolosluk tercümanları ve vekilleridir. Onların yabancılar taşınmaz naklinde büyük rol oynadığı anlaşılmıştır. Tercümanlar umumiyetle Osmanlı Devleti'nin Hristiyan tebaasındandır (YŞMS, SN 19: 186).

Osmanlı İmparatorluğu'nun benimsediği katı prosedürlere rağmen alım satım alanında uygulama farklı bir seyir izlemiş, şeri mahkemelerin kayıtlarında görüleceği üzere devletlerarası paktlardan ve imtiyazlardan yararlanan yabancılar çok sayıda arazi sözleşmesi yapmış, anlaşmalar bağlamında "İrade-i saniyeye göre bahsi geçen satış için ruhsat ile verilenler" ve "Fransa Devleti'ne mal aktarımına dair ruhsatlara göre" benzeri ifadeler sıklıkla tekrarlanmıştır (KŞMS, SN 353: 72). Kayıtlarda Kudüs Mutasarrıflığı İdare Meclisi'nin hazırladığı mazbatalardan sonra böylesi satışlara izin verildiği de vurgulanmıştır (KŞMS, SN 343: 3). Öte yandan Kırım Savaşı sonunda Paris'te yapılan barış müzakerelerinde Osmanlı topraklarına saygı gösterilmesine ilişkin alınan kararlara mukabil Rusya dâhil yabancı devletlerin vatandaşları kanuni yoldan toprak talebinde bulunmuş, dilekçeler takdim ederek İstanbul'daki makamlara sürekli biçimde başvuru yapmışlardır (KŞMS, SN 342: 138-140, SN: 343, 235).

Kudüs Mutasarrıflığında Osmanlı makamlarının uyguladığı hassas denetime karşın Osmanlı vatandaşı olmak, memurlara rüşvet vermek, nüfus sicillerinde olmayan adlarla veya müstear isimlerle akıtlar düzenlemek, gizlice finanse edilen gayrimüslimler vasıtasıyla Yahudi ve

Hristiyan kurumları namına işlem yapmak gibi çeşitli metotlar kullanan ecnebler kanun ve nizamnamelerin açıklarından faydalanmıştır. Kudüs Şehriye Mahkemelerinin kayıtlarında ise ecneblerce kanuna karşı gerçekleştirilen ihlal ve oyunlara dair bazı hususlara işaret edilmiştir (KŞMS, SN 341: 98, SN 343: 3- 25, SN 355: 62-64).

1867 Arazi Mülkiyeti Kanunu'nun çıkarılmasıyla birlikte yabancı ülkelerin ve tebaasının Kudüs Mutasarrıflığı sınırları içinde taşınmaz edinmeleri önünde değiştirelim bir engel kalmamıştır. Osmanlı yetkilileri kanunda belirtilen şartları onaylayan ecnebi hükümetlerin toprak alımına izin vermiştir. Bundan dolayı Osmanlı topraklarında mülk satın almak isteyen yabancılar, çok geçmeden ilgili kanunu imzalamışlardır. Kanunda geçen şart ve hükümler İstanbul'da Hariciye Nezareti binasında Fransa, İngiltere, Belçika, İsveç ve Norveç büyükelçileri tarafından imzalanmıştır. Avusturya yetkilileri 1868'de söz konusu kanunu resmi olarak kabul etmiş, 1869'da ise Prusya, Yeni Zelanda, Danimarka, Rusya ve Amerika Birleşik Devletleri'nin büyükelçileri ilgili kanun hükümlerinin altına imza atmış ve o tarihten itibaren taşınmaz akitlerine dair kayıtlarda "Sultan efendimizden verilen ruhsata istinaden" benzeri ifadeler yer almıştır.

Böylece mutasarrıflık topraklarında yabancı nüfuzunun sağlanması için nedenler oluşturulmuş, büyük güçler arasında toprak satın alma savaşı devam etmiştir. Mutasarrıflık; manastırlar, kiliseler, okullar, hastaneler, hanlar, oteller, bankalar, sanayi şirketlerinin acenteleri, gemicilik ve denizcilik ofisleri, dini, kültürel ve ekonomik kurumlar ve binaların yapıldığı bir imar faaliyetine-dalgasına tanık olmuştur (Eubekir, 1996: 587-588). 1867 sonrasında yabancıların mülkiyet edinmeye dönük adımları Hristiyan azınlık ve mezheplerin ikamet ettiği şehir ve köylerin yanı sıra ilk dönemlerde Batılı nüfuz faaliyetlerinden uzak kalan şehir ve köylere kadar uzanmıştır. Örneğin Kudüs'teki Rus Konsolosluğu, El Halil-Taffuh yolu üzerindeki Hirbet Sibta mevkiinde 400 Mecidiye karşılığında bir arsa satın almak için Kudüs İdare Meclisi'ne bir dilekçe vermiştir. Bu dilekçe onaylanmış, Ruslar tarafından satın alınan arsa üzerine bir manastır inşa edilmiştir (KŞMS, SN 19: 20). Bu çalışmada yukarıdaki bilgiler ışığında Birinci Dünya Savaşı'nda (1914-1918) Osmanlı İmparatorluğu'na karşı savaşan dört devletin ve vatandaşlarının Kudüs ve civarında 1914 yılına kadarki topraklarına ve mülklerine odaklanılmaya çalışılmıştır.

Avrupa Devletlerinin Kudüs'teki Mülkleri

Filistin'de Batılı devletlerarasında ilk konsolosluğu açan ülke İngiltere, Kudüs ve çevresinde Osmanlı Devleti'nin varlığını tehdit eden devletler bağlamında birinci sırada yer almıştır. İngilizler Ortodoks Rusya ve Katolik Fransa'ya karşı köklü bir Protestan varlığı vasıtasıyla bölgede nüfuz kazanmak istemiş, bu doğrultuda, 1841'te Prusyalıları ve İngilizleri temsil üzere Kudüs'te bir Protestan Piskoposluğu kurulmuştur. Ayrıca 1849'da Christ Church adlı bir Protestan katedrali inşa edilmiştir. Kudüs ve civarında Osmanlılar tarafından tanınan Hristiyan mezhepler arasına 1850 yılında Protestanlık da girmiş, ayrıca Kudüs'te Evanjelistlere bağlı bir katedral inşa edilmiştir. Protestanlık temelli faaliyetler yanında İngilizler Filistin'deki tüm Yahudileri de korumayı üstlenmiştir.

Öte yandan, 1838'de İngiltere konsoloslarının ve 1842'de Prusyalıların faaliyetlere başlamasından sonra Fransızlar, Fransız Katolik varlığını destekleyen müesseseler ulmaya çalışılmıştır. Kırım Savaşı (1853-1856) sonrasında ülkeler arasındaki rekabet hızlanmış, Fransızlar da kapitülasyon adı verilen ayrıcalıkları güvence altına almak ve Avrupa'nın bölgedeki dini ve kültürel varlığını desteklemek istemişlerdir. Bu çerçevede Katolik varlığını güçlendirmeyi en önemli vazifeleri arasında saymışlardır (Schölch,1993: 63-68).

Rusya 19. yüzyılda Osmanlı devletinin rekabet ettiği başlıca devlet olmuştur. Ruslar Osmanlı topraklarında en kalabalık Hristiyan cemaati olan Ortodoks Hristiyanları koruma hakkını elde etmek istiyordu. Osmanlılar ise bu talebi asla kabul etmiyordu. Kırım Savaşı'nın temel sebeplerinden biri Rusya'nın Ortodoksların hamiliğini üstlenme çabalarıdır. Rusya'nın yenilmesi ve Osmanlı'nın İngiliz ve Fransız yardımı ile zaferi ile sonuçlanan Kırım Savaşı Rusları biraz dizginlese de onların anılan çarpışma öncesinde var olan çabaları Kırım Savaşı'ndan sonra da sürmüştür. Alakasız buraları çıkaralım. Rusya Osmanlı makamlarından diğer Avrupa ülkelerine benzer şekilde Kudüs civarında konsolosluk, kilise, misafirhane ve benzeri yapılar kurma hakkını sağlayan fermanlar elde etmiştir (Hopwood, 1965: 46).

Bu dönem, Avrupa Osmanlı mülkiyet yasasının ilanıya eş zamanlı olarak, önemli siyasi gelişmelere de sahne olmuştur. İtalya Birleşik Krallığı'nın oluşmasının ardından İtalyanlar büyük güçlerin yanında gayrimenkul satın alma ve diğer nüfuz çalışmalarına büyük bir hevesle katılmıştır. 1893'te İtalya Krallığı, Kudüs surları dışında yer alan Bab el-Halil'in yakınlarında bir ev satın almış ve şehirdeki temsil merkezini kurarak buraya konsolos atamıştır (KŞMS, SN 396: 100). 19. yüzyılın sonlarına yaklaşıırken kutsal topraklardaki İtalyan varlığı, Kudüs Mutasarrıflığındaki Fransız varlığına üstün gelmiştir. Katolik cemaatini koruma bağlamındaki rekabette İtalyanlar daha güçlü bir pozisyon edinmiştir. Roma'daki Vatikan otoritesi tarafından İtalyanların desteklenmesi neticesinde Fransız varlığı ve nüfuzu azalmıştır. Ayrıca Fransızların Levant'ın/Biladü's-Şam'ın kuzey bölgelerine ilgili- Suriye ve Lübnan – ve o alanlarda güneyden (Filistin'den) daha fazla çıkarlar elde edebileceklerini umması anılan düzenleyelim meselede İtalyanlar lehine rol oynamıştır. İtalya ve Fransa arasındaki çatışma çerçevesinde 1332 / 1904'te Fransa ile Vatikan arasındaki diplomatik ilişkiler kesilmiştir (Schölch, 1993: 70).

Kutsal topraklardaki Avrupalı etkisine ve bunun Kudüs Mutasarrıflığı'na yansımalarına ışık tutmak için İngiltere, Fransa, Rusya ve İtalya'nın 1914 yılına kadar Kudüs'te sahip oldukları mülkleri incelemek gereklidir. Aşağıdaki tablo Avrupalıların özelde Kudüs'te ve genel olarak Filistin'de nüfuzlarının genişletilmesine dair çeşitli veriler içermektedir (ML.EEM.1221.19).

Tablo 1.
İngiltere, Fransa ve İtalya'nın 1914 Yılına Kadar Kudüs'teki Mülkleri

Konum - Mahalle	Tabi Olduğu Kurum – Devlet	Notlar	İsim
Şeyh Cerrah	İngiltere	Daha sonra 8. Ordu'nun mekânlarından biri olmuştur.	Matranhane/piskoposluk
--	İngiltere		Kilise
--	İngiltere	Sağlık hizmetlerinde kullanılmıştır.	Mektep
--	İngiltere	Sağlık hizmetlerinde kullanılmıştır.	Rahip evi
--	İngiltere	Kiralananmıştır	Zeytinlik arazi
Babu'l-Halil	İngiltere	Hilal-i Ahmer tarafından kullanılmıştır.	Bahçeli okul
Şari el-Halil/el-Halil Caddesi	İngiltere	Askeri bir noktaya dönüşmüştür.	Sağlık hizmetleri için hastane ve ev

Tablo 1.
İngiltere, Fransa ve İtalya'nın 1914 Yılına Kadar Kudüs'teki Mülkleri (devamı)

Konum - Mahalle	Tabi Olduğu Kurum – Devlet	Notlar	İsim
Şari el-Halil	İngiltere	Askeri bir noktaya dönüşmüştür.	Zeytin Bahçesi
Ukkaşe	Londra Dini Yayma Cemiyeti	Hilal-i Ahmer tarafından kullanılmıştır.	Bahçeli ev
--	Londra Dini Yayma Cemiyeti	Hilal-i Ahmer tarafından kullanılmıştır.	Hastane
--	Londra Dini Yayma Cemiyeti	Hilal-i Ahmer tarafından kullanılmıştır.	Kız okulu
Babu'l-Amud	Joelson (?) Adlı Bir İngiliz Cemiyeti	Askeri nokta olmuştur	Ev ve bahçe
--	İngiliz Papaz Mr. Şaul Thomas		Oda ve bahçe
Moskofiyeye Arkası	Mistir Zemelyer Cemiyeti		Bahçeli ev
Moskofiyeye	Lonkli Hol/Longley Hall	Divan-ı Harb tarafından 1914 yılında el konulmuştur.	Bahçeli ev
--	Papaz Loris Makyul		Ev ve kuru
Arşid	Henri Martiki Sebki	--	Tarla
Savane	Henri Martiki	--	Tarla
Tellu Arşid	Corc Mita – Rahip Cemiyeti	--	Tarla
Beni Davud ve civarı	Yakub Şişubkopat (?)	İlk başta Hila-i ahmer'in elindeyken sonraları yetimhaneye çevrilmiştir.	Suhyun/Zion Mektebi
Şeyh Cerrah	İngiliz Piskoposluğuna Bağlı	--	Kız Okulu
Pazar	Papaz Pastayun Cemiyeti	Kiraya verilmiştir	Dükkân
Sur içindeki Babu'l-Halil/el-Halil Kapısı	İngiliz Musevi Cemiyeti	--	Mahzen ve dehliz
Yahudi Mahallesi	Papaz Pastayun Derneği	--	Bahçeli ev
--	--	--	4 oda ve 2 mutfak
Şa'fat	Papaz Heri Sayks	--	2 adet tarla
Karyet Bire/Bire Köyü	Antosin Krisello el-Hori	--	2 tarla ve bağ
Şa'fat	Papaz Heri Sayks	--	Tarla
--	Sör Norman Benrik	--	3 Tarla
--	Sir Norman b. Brokkel	--	Tarla
Maliha	Selim Menahim Musa Bünyamin	--	4 Tarla
--	Selim Menahim Bünyamin	--	21 Tarla
Karyet Kirtas/Kirtas Köyü	İlyas Ebu Şalu ve Cerahna	--	Bahçe
--	Tine bint Ebu Şalun ve Cerahna	--	Oda
--	--	--	2 Taşlı Tarla
--	--	--	Bahçe
--	--	--	Ev
Ayzeriyye	Margaret Mari bint Korfrit Hanım	--	Sarnıç ve hane
--	--	--	Ağaçlı tarla
Silvan	Koztopi Frank Kok	--	Tarla
--	Mister Aranist Polis Kuruna	--	Ev
Karyet et-Tur/Tur Köyü			
Ansir Norman Helbin Birek	--	2 Tarla bahçeyle birlikte	
--	--	--	Meyvesiz Ağaçlar
Kalende	İngiliz Rişan b. Nur	--	İncirlik
Kalonya	Selim Menahim b. Musa Bünyamin	--	Zeytinlik
Nahiyet Ramallah/Ramallah Nahiyesi		--	Ev
Karyet Lefta/Lefta Köyü	Hari Marşel Sayks	--	Tarla
Ramallah	Başalom Rozen Parkır	--	Büyük oda
--	Doki bint Şalval Haddad Hanım	--	Tarla
--	Cemiyet Şolofe – Anofis Hol	--	Kilise
Lefta	Solomon David Finegold ve ortakları	--	Tarla 2 ve hane
Beyt Cala	Papaz Hol	--	Salon ve ofis
Bab Cedid	Fransa'ya Ait Mülkler		
Cebel Suhyun	Fransa'ya tabi	Kiraya verilmiştir.	Ev ve dükkân
Ukkaşe	--		Tarla
Rahibe yurdu olmuştur.	Madam Vayrus Petrus Fransa Tebaası		
Me'menullah	Bahçeli iki hane/ev		
Tarik Nablus/Nablus Yolu	Fransuva Lazarest	Askeri nokta olmuştur.	Bahçeli otel
Sur dışı	Fransız rahip Dominik	Papanın resmi meskeni olmuştur.	Kilise, ev ve bahçe
Me'menullah	Fransa	Rahibelere ait bir mekandır.	Ev
--	Sevgi Rahibeleri	Askeri nokta olmuştur.	11 mağaza
--	--	Boştur	5 dükkân

Tablo 1.
İngiltere, Fransa ve İtalya'nın 1914 Yılına Kadar Kudüs'teki Mülkleri (devamı)

Konum - Mahalle	Tabi Olduğu Kurum – Devlet	Notlar	İsim
--	--	Nikola el-Haddade'ye kiraya verilmiştir.	Dükkân
Bab Hitta	Es-Salahiye Medresesine Ait		14 dükkân ve ev
Me'menullah	Suhyun-Zion Rahibeleri	Rahibelerin mekânı olmuştur.	Dükkân, hastane, mektep
Sur dışı	Ferir Ofisi	--	7 mağaza
--	Ferir Derneği	--	Ferir Ofisi
Babu'l-Amud		--	Bahçeli ev
Batnu'l-Heva	Papaz Ober Rober	Askeri nokta olmuştur	Tarla ve iki hane
Babu'l-Amud		Hastane	Ev
--	Fransız Cemiyeti		Hastane, bahçeli manastır
Sur dışı	Rahip Asomsiyun	Ordu hizmetinde kullanılmıştır	Misafirhane
Bab Hitta	Salahiye Rahipleri	Salahiye Okulu tarafından yayınlanmıştır.	Dükkân, mektep (okul veya ofis)
--	Mordosiyun er-Rahip	--	Rahibeler ve kız öğrenciler için mesken ve okul
Şari el-Halil	Rahip Flaris	Ordu hizmetinde kullanılmıştır.	Manastır ve bahçe
--	Mariye bint Loviye		
	Ordu hizmetinde kullanılmıştır.	Ev ve Tarla	
Babu'l-Halil/el-Halil Kapısı	Cemiyet bin Biyurvedlizer	Ordu hizmetinde kullanılmıştır.	Sanayi Mektebi
Bab Hitta	Cemiyet Feririlan	Es-Salahiyye Okulu'na aittir	Mekteb el-Baba
Vadi Mahalle	Surdusyun adlı rahip		Surdusyun Mektebi
Mahalletu'n-Nasara/Hristiyan Mahallesi	Konsolos Mösyö Karmo	Taife Hüseyin'e aittir.	2 ev/hane
Bab Hitta		Es-Salahiyye Okulu'na aittir	--
Mahallet el-Vad	Siyon Rahibi Mari		
Rahibelerin dinlenme mekanıdır	3 ev/hane		
Mahalletu'n-Nasara/Hristiyan Mahallesi	Manuel Eskobar	Estaye Manastırı	2 ev/hane
Mahallet el-Vad	--		Ev
Bab Hitta Mahallesi	Konsolos Mösyö Şarl Luis	Es-Salahiyye Okulu'na aittir.	3 ev/hane
Babu'l-Amud	Emanuen Aşir Zaharya ve Mariya Onono Yuhanna	Es-Salahiyye Okulu'na aittir.	2 ev/hane
Bab Hitta	Mösyö Şarl	--	5 hane/ev
--	Hori Liyon Ekre Liyun Ekre	--	Ev
Babu'l-Amud	Mariya Butrus	--	Ev ve dükkân
--	Hori Liyon Ekre Liyun Ekre	Rahibelerin yurdu	Ev
--	Viktor Şayiz Yusuf	--	3 hane/ev
Bab Hitta	Konsolos Ogüst Yulyus Yurun	Es-Salahiyye Okulu'na aittir	Hane dükkân
Babu'l-Amud	Mari Yuze Yuhanna	Rahibelerin yurdu	Ev
Bab Hitta	Ferdinand Vedit Emil		
	Es-Salahiyye Okulu'na aittir	2 ev	
--	Corc Otero Mildiyus	--	4 ev/hane
--	Ovize Mildiyus	--	2 ev/hane
Babu'l-Amud	Mari bint Liyon Berfuda	Rahibe yurdu olmuştur.	4 hane
Babu'l-Amud	Brosikono	Rahibelere ait bir yurt olmuştur.	3 hane
Bab Hitta	Meryem Veynolon	Es-Salahiyye Okulu'na aittir	Ev
Mahalletu'n-Nasara/Hristiyan Mahallesi	Brosirfiyo	Deyr Esanine	2 ev
Bab Hitta	Ovize Maryus	Es-Salahiyye Okulu'na aittir	Ev
Babu'l-Amud	Mari bint Liyon Berfuda	Rahibelerin dinlenme mekânı	4 hane/ev
Bab Hitta		El-Medrese es-Salahiyye'ye ait	2 ev/hane
Ayn Karim	Sevgi Rahibeleri		4 hakura, 2 bağ, 1 bahçe
--	Salahiyye Binasına ait- Reis Mösyö Ferir Luis	Fransa	Ev
--	--	--	Dükkân
--	--	--	Ev ve koru
--	--	--	Ahır
--	--	--	Yağ makinası
--	--	--	Tarla ve zeytinlik
--	--	--	Hakura, bahçe, zeytin ve incir, 2 bağ
Şa'fat	Hori, Lebus, Esteban -Fransa	--	Tarla ve ağaç
Arnuf	Henri Alfonso Frank	--	21 tarla, 8 hane, 9 ahır, 4 oda, 7 mahzen
--	--	--	8 samanlık
Kirtas	Henri Bilden Abrikir	--	Ahırlı hane

Tablo 1.
İngiltere, Fransa ve İtalya'nın 1914 Yılına Kadar Kudüs'teki Mülkleri (devamı)

Konum - Mahalle	Tabi Olduğu Kurum – Devlet	Notlar	İsim
--	--	--	İki bahçe ve 1 tarla
--	--	--	Bahçe
--	--	--	Zeytinlik ve bağ
--	Fransa tebaasından rahibeler	--	Tarla
--	--	--	Bahçe
--	--	--	2 adet ev
--	--	--	Ev
--	Hanımefendi Filine Berifomo	--	Çeşitli ağaçlar
Beyt Safafa	Mariya binti elyuğsa ocni	--	Tarla ve ev
--	Henri Bey ve Margaret Hanımefendi	--	Tarla
Ayzeriyye	Deyr Nesanta/Nesanta Manastırı	--	Oda
--	--	--	Ulvihane/iki katlı ev
--	--	--	Hakura
--	--	--	Tarla ve bağ
--	--	--	Arsa
--	--	--	Zeytinlik
--	Hori Antuan Karduna Deyr Nesanta Manastırı Vekili	--	1 Ev ve 2 oda
--	--	--	2 arsa
--	Yakub İstefan	--	Oda
--	--	--	2 hane
--	Piskopos Hanna	--	2 Ev
--	--	--	Tarla ve dehliz
Silvan	Nesanta Manastırı Vekili Mutuher Yerokil	--	Tarla
--	Yakup Kitiil ve Hori Antuan	--	Mağara
--	Amildo Mila Şol Fatufa	--	Tarla
--	Hoca Henri Alfonso Frank	--	Ev
--	--	--	Tabakhane
--	--	--	7 Hakura
Ayzeriyye	Deyr Nesanta	--	Ev
--	--	--	Sarnıçla birlikte bir hane
--	--	--	Kilise
Silvan	Hoca Henri Alfonso Frank	--	Hakura
--	--	--	Tarla ve hakura/bostan
Kalonya	Sevgi Rahibeleri	--	Bağ
--	--	--	Tarla
--	İshak Ammar	--	Tarla
İneb Köyü	Rahibat Reis Mar Mübarek	--	Zeytinlik
--	--	--	10 zeytinlik ve tarla
--	--	--	2 bağ ve 1 zeytinlik
--	Raytınırın Okulu	--	Hane ve zeytinlik
--	Rahibe Suce Zefin	--	Bahçe
--	--	--	Zeytin bağı
--	--	--	2 adet hane
--	Nabukar Pador b. Hanna	--	Zeytinlik
--	--	--	2 Tarla
--	--	--	İki zeytinlik
--	Vilkinsin Ferane ve Rövan Rom Fransis--	--	Kilise ve manastır
Kubye Köyü	Antasyun Neum el-Hacı el-Hori	--	Tarla
Ramallah	Mar Yusuf/Saint Joseph Rahibeleri	--	Bağ
Amvas Köyü	Konsolos Karlo Liyolid Valvez	--	Manastır ve hakura (bir çeşit bahçe/bostan)
İseviyye Köyü	Aklikiz Mişercun Edvard Krehyil	--	Tarla
İseviyye Köyü	Sör Normenhel b. Birekyek	--	Tarla
İseviyye Köyü	--	--	Meyvesiz ağaçlar
--	--	--	Tarla
Deyr Sin	Aklikir Lazan Monis	--	Tarla
--	--	--	Büyük bir oda
Lefta	İngiliz Madam Fiye	--	Tarla, sabunhane, ev, bağ
Cit el-Fuka	--	--	Tarla
--	Fransa tebaasından Afrabrobi Akuşini	--	Ev, tarla ve incirlik

Tablo 1.
İngiltere, Fransa ve İtalya'nın 1914 Yılına Kadar Kudüs'teki Mülkleri (devamı)

Konum - Mahalle	Tabi Olduğu Kurum – Devlet	Notlar	İsim
Karyet Şerafat	Mahabbe-Sevgi Rahibeleri	--	Bağ
Beytullahim	Fransa tebaasından bir şahsa ait	--	İncir bahçesi
--	Hanımefendi Can Cenberis Dolorkon	--	Hane, incirlik, zeytinlik
--	Fransız Latinlerine ait	--	Kilise, hane, mektep
--	Kermil Rahibeleri	--	Kilise, bahçe, manastır
--	Emelya - Mar Yusuf/Saint Joseph Rahibeleri	--	Kilise ve mektep
--	Mahabbe-Sevgi Rahibeleri	--	Hastane, bahçe ve zeytinlik
Beyt Cala	Mar Yusuf/Saint Joseph Rahibeleri	--	Bahçe ve ev
--	İtalya'ya Ait Mülkler	--	
Velce Köyü	Mösyö Karpogani yetim merkezi	İtalya	
--	--	--	Bahçe ve oda
--	--	--	2 bağ
--	--	--	Tarla
--	Filisiyör Talidi	--	Tarla
Beytullahim	Hori Antuan Balone Ebu'l-Eytam	--	Dükkân
--	--	--	Hane
--	Hori Antuan Balone Ebu'l-Eytam	--	Hane/ev, bağ ve zeytin,
--	--	--	Dükkân
Beyt Cala	Yetimler vekili	--	2 hane, bir ahır ve su kaynağı
--	Filisiyör Kristovo	--	Bahçe ve zeytinlik

Tablo 2.
Rusya'nın 1914 Yılına Kadar Kudüs'teki Mülkleri

Konum	Notlar	Tür
Moskofiyeye	Ordu hizmetinde kullanılmıştır	Erkek misafirhanesi ve kilise
--	--	Kadın misafirhanesi
--	--	Hasta hane ve bahçe
--	Savaş sebebiyle kapatılmıştır.	Büyük kilise
--	Ordu hizmetinde kullanılmıştır.	Bahçeli hane
--	Ordu hizmetinde kullanılmıştır.	İki oda
--	Kilise savaş sebebiyle kapatılmıştır, ev Ruslara aittir.	Kilise ve hane
--	--	Zeytinlik
Babu'l-Halil/el-Halil Kapısı	--	Tarla ve arazi
Babu'l-Amud	Askeri nokta olmuştur.	Bahçeli hane
--	Kiraya verilmiştir.	Bahçeli Hane
Moskofiyeye	Askeri nokta olmuştur.	Mektep
Ayn Karim	Musevi bir şahsa ait	Hane ve Tarla
--	Arşimendit Antuan	Bahçeli hane
--	Rus Çarı II. Aleksandr'ın Oğlu	Oda
--	Rus Çarı II. Aleksandr'ın Oğlu	57 hane ve iki bahçe
--	--	Zeyt Müvellidesi/Yağ Üreten Araç
--	--	Ahır
--	---	2 adet zeytinlik, incirlik, bağ, tarla, 4 mahzen, 2 oda 3 sarnıç
--	Arşimendit/Piskopos Antuan ve Rusya Tebaasından Ortağı	11 hane ve sarnıç
--	--	Mahzen, hamam ve oda
--	Rusya devleti namına	Duvarlar
--	Rusya Tebaasından Arşimendit b. Yuhanna	Tarla
--	Rusya Tebaasından Grandük Serciyos Arşimendit- Piskopos	Kilise
--	Rusya Tebaasından Frankola ve Zevcesi İlder	Tarla
--	Beyt Fankola	Tabakhane
--	--	Tarla
Maliha	2 tarla İskender b. Yuhanna adına	--
Beyt Safafa	Kadimbay b. Yusuf b. Kandiniyof	Tarla
Azyeriyeye	Piskopos/Papaz Liondi b. Yuhanna	Hakura/bostan
--	--	Tarla
--	--	Hane
Silvan	Antuan adlı birine ait	Mağara ve bahçe
--	Grandük Serciyos İmparator II. Aleksandr'ın Oğlu	Tarla
Beyt Safafa	Hoca Mihail Vaşkili	Tarla
--	Hoca Mihail Vaşkili	Tarla

Tablo 2.
Rusya'nın 1914 Yılına Kadar Kudüs'teki Mülkleri

Beytullahim	Rusya Devleti	İncir ve zeytinlik
--	--	İncir
Beyt Cala	Grandük Serciyos İmparator II. Aleksandr'ın Oğlu	Bahçe
--	--	Hane ve ahır
--	--	Bağ
Tur	Rusya	Kilise
--	--	Hane
--	--	4Bahçe
--	--	Mağara ve bahçe
--	Grandük Serciyos/Sergey İmparator İskender/II. Aleksandr'ın oğlu	Bahçeli ev/hane
--	Moskofiye Topluluğu	Tarla
--	Rusya Tebaasından Kodra bint Eliyis	Tarla ve hane
--	Andros Kodra	2 Tarla
Silvan	Şinasil Davidof ve Ortağı	Tarla
--	Baron Aleksandr Friderik	--
--	Yakub Zeborof, Davin Broyof	--
--	--	Oda
Beyt Aksa	Papaz Arbon Habur Viski Bakır viski	Tarla
Beyt Nikoba	Liya Bint İsmail Mordekay Benum	Bostan
Karyet İneb	Hoca Süleyman Fanikult	Haraplyıklı hane
--	--	Bağ ve incir
İneb	Hanfel b. Davud Solomon	Tarla
--	--	Zeytinlik
Eriha	Arşimendit Antuan ve Fakir Mütevellisi Dolnabin	Misafirhane
--	--	Bahçe
--	--	Toprak
--	Grandük Serciyos İmparator İskender/II. Aleksandr'ın oğlu	Hane
--	--	Bahçe
Anata	Rusya –Dimitri b. Atnayus bolof	Tarla
Beyt Duku	--	Bağ ve zeytinlik
--	--	Bostan
Ramallah	Filistin Rus Cemiyeti	Bağ
Lefta	Elyesa ...	Tarla ve hane
--	--	Mağara
--	Azra David Kokya, 48 hissenin 8'ini almıştır.	Tarla

Yukarıdaki tablodan anlaşıldığı kadarıyla Kudüs'teki yabancı varlığı Yafa ve Kudüs'ün merkezi ve onlara bağlı yerleşimlerde (Cebel et-Tur, Beytullahim, Beyt Sahur, Beyt Cala) yoğunlaşmıştır. Bu iki şehrin sahip olduğu ekonomik ve dini avantajlar yabancıların tercihlerinde etkili olmuştur. Yafa'nın önemi Akdeniz kıyısındaki konumundan kaynaklanmıştır. Limanı aracılığıyla yerel ticaret ve tarımın gelişmesi nedeniyle Yafa'nın ekonomik bir ağırlığı olmuştur. Kudüs ise bölgedeki en önemli dini şehirdir, Müslümanların, Hristiyanların ve Yahudilerin ilgi odağıdır.

Avrupa'nın dikkati, bu bölgelerdeki güvenlik istikrarı, idari teşkilatlanma ve kalıcı askeri varlığın yanı sıra, hareket kolaylığı ve ticari önem için şehir surları içinde ve şehrin giriş ve çıkışlarındaki bölgelerde mülkiyete odaklandı. Bu sebeple görüyoruz ki onlar tarihi şehrin içindeki Hristiyan mahalleyi istiklal ettiler ve şehrin dışında Kutsal Kent'in kuzeybatı tarafında yer alan Bab el-Amud gibi Kudüs kapılarının girişlerine, İsa'nın (AS) yerden göğe yükseldiğine inandıkları yer olduğu için Yükseliş Dağı olarak adlandırdıkları Zeytin Dağı bölgesine ve bunun gibi Hristiyan dini ve Efendimiz İsa Mesih (AS) ile manevi ilişkisi olan bölgelere odaklandılar (El-Arif, 1999: 44; Hindawi, 2015: 178-179).

Kaynaklara göre Kudüs'teki inşaat faaliyetleri 1845'e kadar Kudüs şehrinin surları içinde kalmıştır (El-Cevheri, 2003: 18). Bu yol şehri dış saldırılardan korumak için tercih edilmiştir. Şehrin valisi veya yetkilisine bağlı memurlar günbatımında şehri çevreleyen surların kapılarını kapatmış, insan faaliyetleri eski şehirle sınırlı tutulmaya çalışılmıştır. Gürültüden uzak sessiz yerler aramanın yanı sıra içerideki nüfus yoğunluğundan dolayı 1854'ten sonra inşaat faaliyetleri surların dışına taşmıştır. Ayrıca yeni oluşturulacak mahallelerde endüstriyel ve ticari tesislerin inşasına odaklanılmıştır. Yabancılar Kudüs surlarının dışındaki mülklere büyük önem atfetmiştir. Avrupa nüfuzu, Cebel et-Tur, Beytullahim, Beyt Sahur, Beyt Cala gibi Kudüs çevresindeki diğer yerlere yayılmıştır. Ecnebler anılan dönemde çeşitli kurumlar kurmuşlar, hastaneler, eczaneler, okullar ve yetimhaneler açmışlar ve onları bölgede varlıklarını sürdürmenin temel dayanaklarından biri olarak kabul etmişlerdir. Avrupalıların rekabeti çerçevesinde meydana getirilen tesislerden bazıları Kudüs ve başka yerlerdeki Avrupa çatışmasına ve rekabetini yansıtan eserler olarak bugüne kadar ulaşmıştır.

Toprak edinme süreci yalnızca sermaye sahipleri ile sınırlı kalmamış, Kudüs'teki Rus Ruhani Cemiyeti'nin başkanı Archimandrite / Piskopos Antuan gibi toprak sahibi keşiş ve rahipleri de kapsayacak şekilde genişlemiştir. Ticaret, yatırım ve barınma amacıyla, Kudüs'ün surları içinde ve dışında mülk edinen, bostan, ev, dükkân ve arazi alan pek çok yabancıya rastlanmıştır (KŞMS, SN 378: 96-97).

Avrupalılar kendi aralarında rekabete dayalı projeler oluşturmaya yönelmiştir, bölge bundan dolayı bütün Avrupalı devletlerin önem verdiği bir alan haline gelmiştir. Avrupalıların bölgeye verdiği önem, hastanelerde, sağlık ocaklarında ve eczanelerde, yaşlıların tedavi ve barınma merkezlerinin yanı sıra kiliseler, ibadethaneler gibi ibadet merkezlerinde ifadesini bulmuştur. Ayrıca "misafirhane" olarak bilinen ve hacı ve yolcuları kabul eden tesislerde, farklı mezhep mensupları için özel mezarlıklar oluşturulmuştur. Yabancılar tarafından Osmanlı ülkesinde kurulan yapılar sadece bölgelerindeki azınlık ve mezhep mensuplarına değil, cemaat veya azınlıklar dışındaki Osmanlı vatandaşlarına da hizmet vermişlerdir. Dolayısıyla Osmanlı ülkesine misyonerlerin nüfuz etmesinin belki de en önemli yollarından biri hayır ve eğitim kurumları olmuştur. Kutsal Topraklarda barışçıl şekilde Avrupalıların güç kazanması onlar aracılığıyla gerçekleşmiştir. Bölge sakinleri, din ve mezhep fark etmeksizin çocuklarını okullarında eğitmek için ecnebi okullarına ve tedavi görmek için ecnebilere ait sağlık merkezlerine akın etmiştir. Protestan mezhebinin İngiltere, Kudüs'teki mülklerinin genişlemesine ve kilise, han, okul ve kilise çeşitliliğini mühim bir konu olarak değerlendirmiştir. Öte yandan Fransa da Rusya'nın tehlikelerine karşı durmak amacıyla kiliseler kurmak için her koşulu takip edip mevcut şartlardan yararlanmıştır. Kutsal topraklarda mülkiyeti genişletmenin başka bir yolu olan hastaneler çerçevesinde Fransa ve İngiltere'ye ait birkaç örnek sunmak mümkündür.

Okullar, Avrupalılar tarafından kurulan en önemli projeler olmuştur. Misyonerlerin fikirlerini yaymak için kullandıkları ilk araç okullardır. Avrupa kökenli okullar, öğretim müfredat ve materyallerinde en iyisini sağlamak için birbirleriyle ve Osmanlı İmparatorluğu okullarıyla rekabet etmiştir (KŞMS, SN 357: 47, SN 36: 123, SN 383:121- 192; Qabaha, 2020: 100-103).

Yabancılar tarafından okullar ve dernekler yanında postaneler de kurulmuştur. Birinci Dünya Savaşı'yla birlikte birçok postane kapanmıştır. Savaşın sadece bu postaneler üzerinde değil, genel olarak Filistin'deki yabancı kurumlar üzerinde olumsuz etkisi olmuştur. Söz gelimi El-Halil Kapısı dışında yer alan Fransa'ya tabi postane merkezleri faaliyetlerine son vermiştir. Ayrıca Kudüs'te Belediye Gezi alanının karşısında ve Yafa Caddesi'nde (Şari Yafa) bulunan Rusya'ya bağlı el-Meksub Postanesi İtalyanlarca açılan Yafa Caddesi'ndeki posta merkezi kapatılmıştır (El-Cevheri, 2003: 165). Bazı yabancı cemiyetlerin fertleri de farklı cephelerde çeşitli ülkeler yararına savaşa katılmış, bundan dolayı anılan yapılar çalışmalarını sürdürmemiştir. Örneğin 1876'da kurulan ve İngiliz ordusuna destek veren mensuplar içeren Hristiyan Gençler Derneği'ne "Young Mens Christians Association" 1914'te mühür vurulmuştur (El-Arif, 1999: 453).

Sonuç

Sunulan bilgilerden anlaşıldığına göre Filistin'de yabancıların nüfuzu 1858'de Arazi Kanunu'nun çıkarılmasından önce başlamış, özellikle Mısır yönetimi sırasında güçlenmiş, daha sonra 19. Yüzyılın ikinci yarısında ve 20. yüzyılın başlangıcında oldukça artarak genişlemiştir. Bu durum, Avrupalıların faaliyetlerine ilaveten arazi mülkiyetindeki gelişmeler, toprak, iklim, topografya ve benzeri alanlardaki kanuni düzenlemelerin, tarımsal düşüncenin gelişimi gibi bir grup doğa ve insani faktörün etkileşimlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Avrupalılar 1860-1917 yılları arasında Kudüs şehri kontrol ederek Kutsal Topraklar üzerindeki nüfuzlarını genişletmeye çabalamışlar ve başta dini motifler olmak üzere çeşitli saiklerle toprak mülkiyeti rekabetini yoğunlaştırmışlardır. Gayrimenkul ve arazi sahibi olmak için yaşanan keskin rekabeti gösteren belgeler bağlamında Kudüs Şeriyet Mahkemesi kayıtlarında onlarca satış sözleşmesi mevcuttur. Osmanlı İmparatorluğu'nun bazı Avrupa ülkelerine gayrimenkul, arazi şeklinde sunduğu hediyeler de suiistimal edilmiştir. Avrupa ülkeleri kendi elemanları ve diplomatik hamleler aracılığıyla Kudüs Livası'nda büyük miktarda gayrimenkul sahibi olmuştur. Bundan sonra Kudüs ve Yafa arasında döneme göre hızı değişen biçimde yavaş veya ivedi olarak yerleşimler inşa edilmiştir.

19. yüzyılda ve 20. yüzyılın başlarında Avrupa'nın Filistin'e yerleşmesinin temelinde, Kutsal Toprakların denetiminin Avrupa ülkelerinden biriyle sınırlı olmadığı gerçeği olduğunu görüyor, çünkü bu ülkelerin her biri Filistin'de bir varlık inşa etmeye, dini ve kültürel nüfuz yoluyla varlığını güçlendirmeye ve misyonerlik, hayırseverlik ve kültürel faaliyetleri özellikle arazi edinimini teşvik ederek azınlıkları koruma çalıştı.

Kudüs vilayetinde Avrupalı mülkiyeti, toprak mülkiyeti sürecine eşlik eden köklü değişiklikler nedeniyle bu dönem ve sonrasında topraklarında meydana gelen en belirgin gelişmelerden biri olarak görülüyor. 1918'den önce ekilen ilk yerleşim tohumları, daha sonraları Siyonist yerleşim projesinin temel dayanaklarını oluşturduğundan ve 1858'den bu yana, yabancı sızma girişimleriyle birlikte Siyonist hareketin arazi satın alma süreci 1858 tarihli Arazi Yasası'nın ilanından önce gerçekleşenlerin bir uzantısı olarak devam etmesiyle topraklar üzerindeki etkilerini bugün de görmekte ve hissetmekteyiz.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

Arşiv Belgeleri

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA.)
Maliye Nezareti Emlak-i Emiriye (ML.EEM.): 1221.19.

Kudüs Şeriye Mahkemesi Sicilleri (KŞMS), Sicil No (SN): KŞMS, SN 19: 20 / KŞMS, SN 36: 123 / KŞMS, SN 341: 98 / KŞMS, SN 342: 138-140 / KŞMS, SN 343: 3-13-14-25-235 / KŞMS, SN 346: 284-285 / KŞMS, SN 353: 72 / KŞMS, SN 355: 62-64 / KŞMS, SN 357: 22-47 / KŞMS, SN 360: 52 / KŞMS, SN 361: 2-257 / KŞMS, SN 378: 96-97 / KŞMS, SN 383: 121- 192 / KŞMS, SN 396: 100.
Yafa Şeriye Mahkemesi Sicilleri (YŞMS), Sicil No (SN): YŞMS, SN 19: 186 / YŞMS, SN 24: 54.

Yayınlanmış Eserler

- Doron B., & Hattab, K. C. (2003) The Modern Tourist Pilgrim Of Nineteenth-Century And Early Twentieth-Century Paletine. *Middle Eastern Studies*, 39, 131-148.
- Ebubekir, E. (1996). *Mülkiyyetu'l-Aradi fi Mütesarrifiet el-Kuds*. Müesseset Abdi'l-hamid Şoman.
- El-Arif, A. (1999). *Tarihu'l-Kudsi*. Daru'l-Maarif.
- El-Cevheri, V. (2003). *Al-kudüs al-Osmaniye fi al-müzekkirat el-cevheri*. Institute for Paletine Studies.
- El-Va'ri, N. (2007). *Devru'l-Kunsuliyat fi'l-Hicrati ve'l-Istitan el-Yehudi fi Filistin 1840 -1914*. Daru's-Şuruk li'n-Neşri ve't-Tevzi.
- Hindawi, S. (2015). *Alman-Osmanlı İlişkileri Gizli Belgelerinin Tarihsel Gelişimi, 1876-1909*. Dar Nineveh.
- Hopwood, D. (1965). *The Russian presence in Syria and Palestine 1843-1914, church and politics in the near east*. Clarendon Press.
- Qabaha, M. (2020). *The Economic and Social Life of the German Community in the Jerusalem District (1867/ 1918 AD)*. An-Najah National University.
- Schölch, A. (1993). *Tahavvulat Cezriyye fi Filistin 1856-1882*. Menşurat el-Camia el-Ürdüniyye.

Structured Abstract

Jerusalem is the holy city built on four mountains surrounded by valleys from its north and west. The city of Jerusalem has gained its importance throughout the ages from its religious sanctity to Judaism, Christianity and Islam. The Christians were interested in visiting the city and making pilgrimages to the places where Jesus was born and lived to participate in the religious rituals that take place before and during the Christian holidays. . With the development of marine conductors in the nineteenth century, the number of Christian pilgrims to Jerusalem increased to visit the holy sites, especially the Church of the Holy Sepulcher, and to engage in religious rites and prayers, and the desire to perform a religious duty to atone for their sins, forgive their sins, help them heal from diseases, find sopus and have children.

Jerusalem was crowded with pilgrims from all over the world who came to visit the countries that Christ trampled on. In addition to Jerusalem, their visit included churches, monasteries and villages surrounding Jerusalem and Palestine in general. They are driven by religious feeling and driven by their spiritual need to come to this city regardless of their different countries and nationalities. From this point of view, religious and cultural penetration and the protection of Christian minorities became the basis of European penetration into Palestine in the nineteenth century, when the door was opened wide to European competition, through the support and sponsorship of missionary, charitable and cultural activities and their promotion in the Holy Land.

With the start of the consular, cultural, religious and economic activity in Jerusalem, the lands of the state began to be subjected to an unprecedented fierce attack by the consuls and the subjects depleted under their protection. The process of foreign control and penetration emerged in two stages:

The first stage: it extended between 1858-1867, and this stage was characterized by competition between foreign countries to own real estate and lands in various ways and means, taking advantage of the period of settlement that accompanied the victory of the Ottoman Empire over Russia in the Crimean War of 1854 AD. And the procedures, which limit foreign ownership of real estate, especially in the absence of prior permission from the Ottoman Empire.

The second stage: 1867-1914 AD, and this stage extends from the date of the Ottoman Empire's issuance of the law allowing foreigners to own property in 1867 to ignite the First World War, and is characterized by the competition of foreign countries and their nationals to own real estate in Jerusalem, provided that their governments ratify the terms of the law ; So, for example, Germany quickly signed the law in 1869.

Accordingly, European countries have raced to establish churches, inns and others to meet the needs of pilgrims and provide services to them, especially during sacred religious holidays such as Easter and others, where sleeping places are considered a basic need for pilgrims, and it is customary for groups of pilgrims to reside in the complexes of churches, monasteries, nuns and sometimes The inns that have existed since antiquity and that have been operating for centuries, and when European competition intensified, dozens of inns and complexes were built that were apparently aimed at serving pilgrims, but they hide the mysteries and aspirations of European countries that seek to expand their influence in Palestine. Jerusalem is the most prominent and impressive example of this new development. Countries and other organizations such as France, Austria and Germany quickly built housing complexes to accommodate their citizens coming to the Holy Land.

With the issuance of the Land Ownership Law, the door was opened wide for foreign countries and their nationals to own real estate in the Mutasarrifiya, provided that their governments ratify the conditions stated in the law. Therefore, the countries eager to own land did not hesitate to sign. The terms of the law were signed by the Foreign Ministry in Istanbul: The ambassadors of France, Britain, Belgium, Sweden and Norway at once, then Austria signed in 1868 AD, and in 1869 the ambassadors of Prussia, New Zealand, Denmark and Russia, the United States of America signed

Thus, the reasons were created for the acceleration of the foreign penetration into the territory of the Mutasarrifiyya, and the undeclared land purchase war between the great powers continued, and the competition for land ownership intensified for various motives, especially religious motives. Hundreds of sales contracts that abounded in the records of the Sharia Court of Jerusalem, and included legal arguments and various documents, were not many ways to acquire and own real estate in the district, some of which were through purchase or through inheritance, in addition to gifts and donations, which were presented by the Ottoman Empire in the form of lands and real estate to some countries The European countries, until the European countries own a huge amount of real estate in the Jerusalem District, focused their attention on buying residential and commercial real estate and agricultural lands. and residential houses, which later developed gradually and rapidly into smaller settlements Dies between Jerusalem and Jaffa.